

Danmarks Apotekerforening

Analyse

24. juni 2015

Ny apoteksregulering 1. juli 2015:

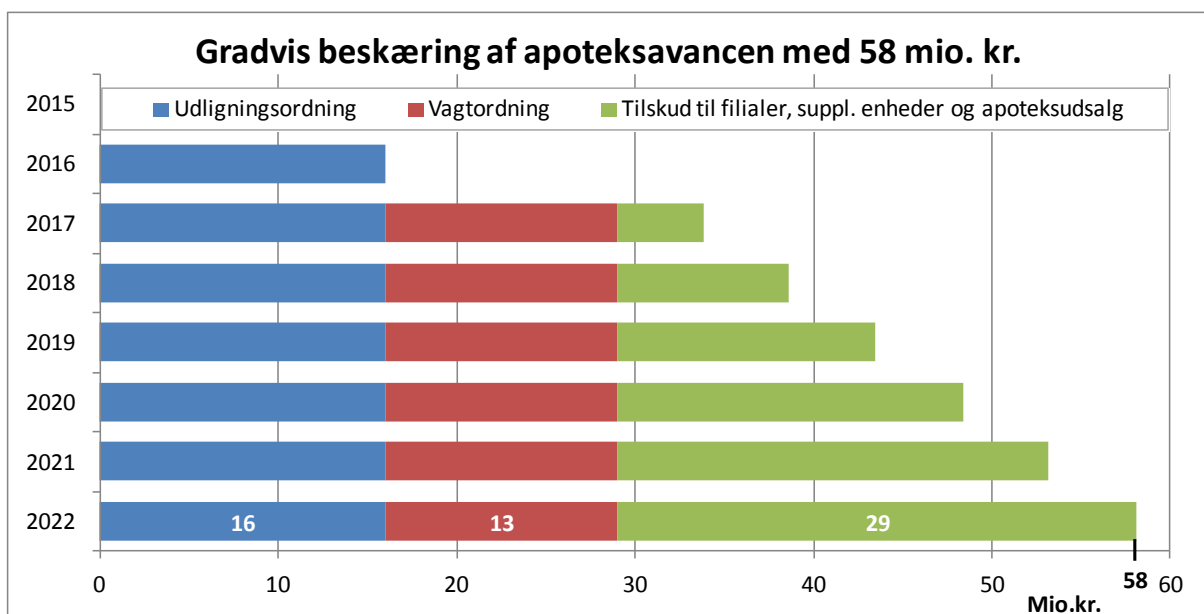
Apoteker sikrer sundhedsfaglighed og øger tilgængelighed i byerne – men yderområder og vagt presses

Den 1. juli 2015 træder en ny apotekerlov i kraft, støttet af et bredt politisk flertal – EL, SF, S, R, V, K og DF. Loven bevarer apotekerne som en del af sundhedssektoren. Myndighederne kan fortsat sikre faglighed og tilgængelighed via et bevillingssystem med krav om farmaceutejerskab, med en udligningsordning og med ens priser i hele landet. Apotekernes sundhedsfaglige tilbud til borgerne styrkes blandt andet via medicinsamtaler med nye kronikere. Samtidig øges tilgængeligheden og konkurrencen, når apotekere nemmere kan oprette nye apoteksenheder, også som afgrænsede shop-i-shop-enheder i andre butikker. Omvendt beskæres udligningsordningen, og tilskuddet til apoteksfilialer og supplerende apoteksenheder aftrappes. Op til 19 apoteker og filialer i yderområder risikerer dermed at blive truet på eksistensen. Samtidig beskæres vagtordningen for apoteker. Døgnvagt afskaffes, og 18 byer står umiddelbart til at miste deres vagtapotek.

Efter 10 års politisk debat og evalueringer af apotekssektoren blev en modernisering af apoteksreguleringen vedtaget med et bredt flertal i Folketinget den 28. april 2015. Alle partier stemte for lovforslaget, undtagen Liberal Alliance, der undlod at stemme.

Lav apoteksavance beskæres med yderligere 58 mio. kr.

Danmark har en af Europas laveste apoteksavancer på lægemidler. Alligevel skærer den nye apotekerlov gradvist 58 mio. kr. af apotekernes årlige avance. Fra 2016 reduceres avancen med 16 mio. kr. svarende til en beskæring af beløbsgrænsen i udligningsordningen. Fra 2017 skæres yderligere 13 mio. kr. svarende til en beskæring af tilskuddet til vagtordningen. Ligeledes fra 2017 starter en gradvis beskæring med yderligere 29 mio. kr. over 6 år svarende til aftrapningen af tilskuddene til filialer, supplerende enheder og apoteksudsalg.

Kilde: Lov nr. 580 af 4. maj 2015 og Danmarks Apotekerforening.

Bred opbakning til faglige apoteker i sundhedssektoren – ikke detailhandlen

I Sundhedsudvalgets betænkning har politikerne uddybet deres synspunkter om den nye lov. Her fremgår det, at loven fastlægger vilkårene for apotekssektoren som en del af det samlede sundhedsvæsen mange år frem i tiden. Sektoren moderniseres for at øge tilgængeligheden til lægemidler til lave priser, men med fortsat fokus på sikkerhed og faglighed i udleveringen og rådgivningen. Apotekerne fastholdes som en del af sundhedssektoren og ikke af detailhandlen. Kun farmaceuter må eje et apotek, og Sundhedsstyrelsen regulerer, hvem der får bevilling til at drive apotek og hvor. Lægemidler skal fortsat koste det samme på alle apoteker i hele landet, og en kollektiv udligningsordning sikrer også fremover apoteker i yderområder. En oversigt over hovedindholdet i loven ses i tabellen på sidste side.

Der har også været et bredt politisk ønske om at gøre mere brug af apotekernes faglighed og viden om lægemidler. Derfor skal apotekerne som noget nyt fra 1. januar 2016 tilbyde nye kronikere en medicinsamtale for at sikre den bedst mulige lægemiddelbehandling. Samtidig har et politisk flertal tilkendegivet, at der skal udføres forsøg med medicingennemgang på apotekerne for at afdække gevinsterne ved en større udbredelse. Og der skal arbejdes med mulighed for, at apoteker i visse tilfælde kan udlevere lægemidler, hvis recepten mangler, og lægen ikke kan træffes.

Bedre tilgængelighed og mere konkurrence – i byerne

Med loven gives der fra 1. juli 2015 friere adgang til etablering af flere konkurrerende apoteksenheder. Apotekere kan frit etablere op til 7 filialer og et ubegrænset antal apoteksudsalg inden for en radius af 75 km i fugleflugt fra apoteket. Samtidig får apotekerne ret til frit at flytte apoteket inden for det postdistrikt, bevillingen er givet til. Filialer og apoteksudsalg kan også frit nedlægges, medmindre Sundhedsstyrelsen påbyder, at enheden skal opretholdes. Håndkøbsudsalg og medicinudleveringssteder kan fortsat frit oprettes, flyttes og nedlægges i hele landet. Den øgede fleksibilitet, hvor der ikke længere skal søges om etableringer og flytninger, ventes at føre til øget konkurrence og flere apoteksenheder, hvor der er et kundegrundlag.

Fortsat risiko for lukninger i yderområder

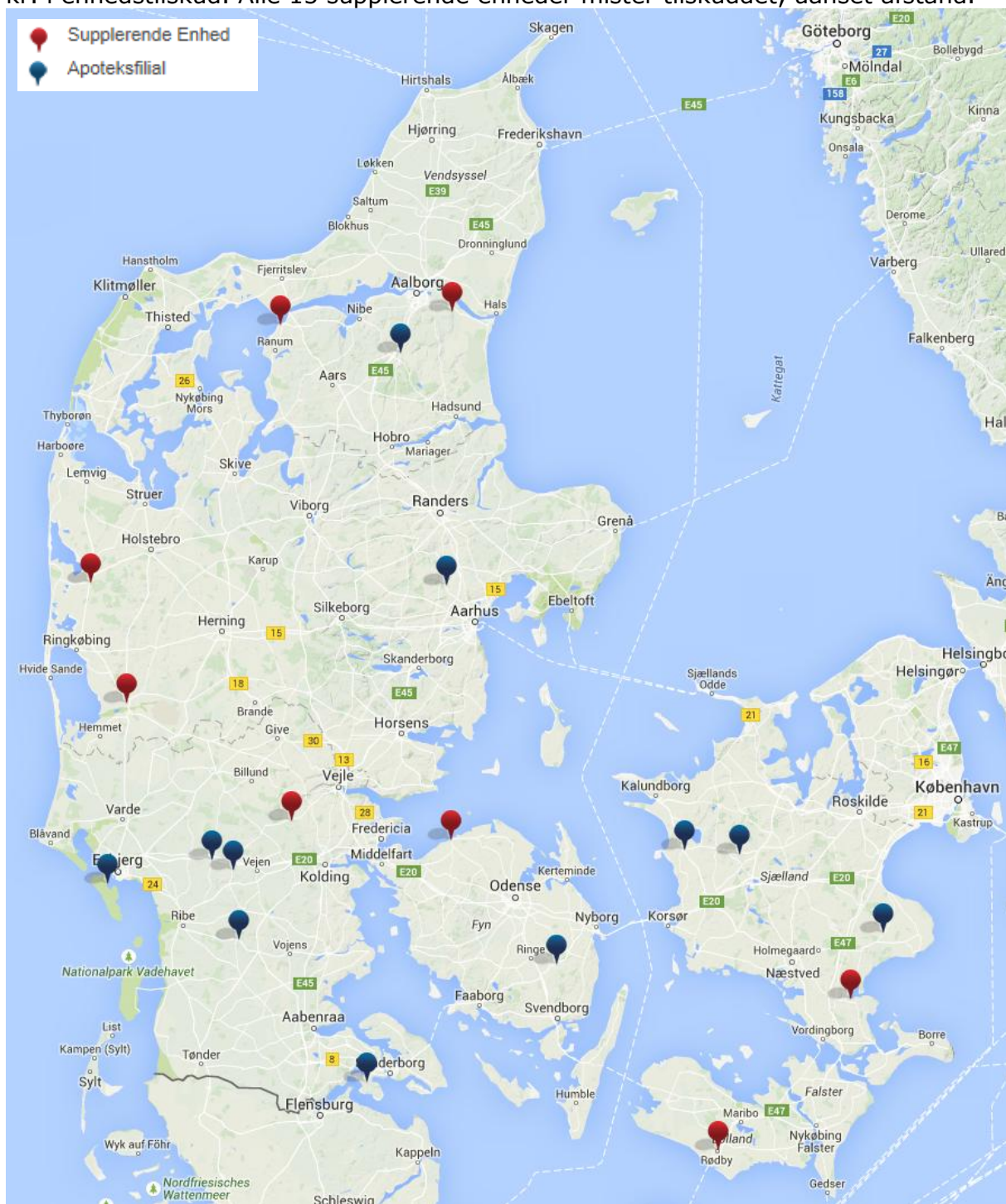
Omvendt risikerer apoteksdækningen i yderområder at blive svækket. Tilskuddet til at drive apoteksfilialer aftrappes gradvist over 6 år fra 2017 til 2022. Og man kan allerede fra 1. juli 2015 frit nedlægge filialer og apoteksudsalg i yderområder og i stedet oprette nye enheder i de større byer, hvor kundegrundlaget ofte vil være større. Kun hvis Sundhedsstyrelsen (inden 1/1 2017) vurderer, at filialen dækker et særligt forsyningsmæssigt behov, kan de påbyde, at enheden skal opretholdes. I så fald vil filialen fortsat modtage et tilskud. På den baggrund vil filialer med over 10 km – og apoteksudsalg med over 5 km – i køreafstand til nærmeste apotek eller filial *som udgangspunkt* få påbud om opretholdelse og dermed også få tilskud. Er afstanden tæt på de 10 km/5 km, kan der også blive set på supplerende kriterier. Hvis der fx er dårlige trafikale forbindelser, eller enheden betjener relativt mange indbyggere eller har en relativt høj receptaktivitet, taler det for, at enheden skal opretholdes.

33 apoteksfilialer – heraf 11 i yderområder – har under 10 km køreafstand til et andet apotek eller filial og er dermed umiddelbart truet. 7 af de 11 truede filialer i yderområder har dog mindst 8,5 km til nærmeste apotek (eller ligger på en ø). De kan måske alligevel beholde tilskuddet som følge af de supplerende kriterier.

Udover apoteksfilialerne er der 15 såkaldte supplerende apoteksenheder – heraf 8 i yderområder. De mister alle tilskuddet, uanset afstand.

En oversigt over de i alt 19 apoteker i yderområder, der trues med at miste tilskud, er vist på kortet og i tabellen nedenfor. Hertil kommer, at knap halvdelen af landets 116 apoteksudsalg ventes at miste sit tilskud.

11 filialer og 8 supplerende enheder i yderområder trues af at miste tilskud
 I alt 33 filialer med under 10 km til andet apotek mister som udgangspunkt ½ mio. kr. i enhedstilskud. Alle 15 supplerende enheder mister tilskuddet, uanset afstand.

11 truede filialer i yderområder	8 supplerende enheder i yderområder
Broager Brørup* Holsted* Fanø* Gislev* Gram* Dianalund Gørlev Karise* Støvring Hinnerup*	Bogense Egtved Præstø Rødby Løgstør Storvorde Skjern Ulfborg Siden lovforslaget er 2 supplerende enheder opgivet og konverteret til filial.

*) Mindst 8,5 km til et apotek – eller på en ø – så lokale forhold kan evt. tilsige påbud/tilskud.

Døgnvagsapoteker afskaffes – og 18 byer mister deres vagtapotek

Med virkning fra 1/1 2017 omlægges den nuværende vagtordning for apoteker. I dag er der 50 byer i Danmark med forskellige former for vagtbetjening af medicinbrugerne. I 39 af byerne har apotekerne kombinationer af faste vagtåbningstider aften og weekend og tilkaldevagt resten af døgnet. 11 apoteker har døgnvagt og holder i dag åbent 24 timer i døgnet, alle ugens dage, året rundt.

Med loven beskæres vagtordningen. Antallet af byer med vagtapotek skæres ned fra 50 til 34. Kun byer med regionale akutfunktioner skal have et vagtapotek. Alle vagtapoteker skal have åbent fra kl. 6 til 24. Døgnvagt afskaffes, og 18 byer står umiddelbart til at miste vagtapoteket. Borgerne i og omkring de 18 byer risikerer dermed at få væsentligt længere at køre til et vagtapotek end i dag. De 18 byer, hvor vagtdækningen er truet, er vist på kortet og i tabellen på næste side.

Der lægges op til, at patienter skal kunne få udleveret den mest akutte medicin til opstart af behandling uden for normal åbningstid hos vagtlægen.

Udbringning fra vagtapotek og påbud om vagttjeneste

Hvis ikke vagtlægen/akutklinikken har medicinen, eller patienten ikke kan komme til vagtapoteket, kan vagtlægen ordinere gratis udbringning af medicin i vagtapotekets åbningstid kl. 6-24. Sundhedsstyrelsen vil give apoteket et tilskud til udbringningen. Men de satser, der foreslås i [udkast til bekendtgørelse](#) – 150 kr. op til 25 km og 300 kr. over 25 km – vurderes sjældent at dække de faktiske udbringningsomkostninger.

Vagtapoteker vil modtage et fast vagttilskud på ca. 1 mio. kr. årligt. Imidlertid skønnes merudgifterne ved at holde vagtåbent med tvungen farmaceutbemanding kl. 6-24 at udgøre over 2 mio. kr. årligt. I mange tilfælde – især uden for de største byer – vil merudgiften ikke kunne tjenes ind på mersalg i vagtåbningstiden. Samtidig vil det være vanskeligt at rekruttere nok farmaceuter til hele vagtåbningstiden.

Når Sundhedsstyrelsen udbyder vagttjenesterne, kan det derfor frygtes, at der vil være vagttjenester, som ingen vil søge, da det tegner til at give underskud. Så giver loven Sundhedsstyrelsen bemyndigelse til at påbyde en apoteker at tage vagten.

Shop-i-shop, internetapotek, sortiment og bortfald af statsgaranti

For at øge tilgængeligheden og konkurrencen kan apoteker og apoteksfilialer fremover også etableres som shop-i-shop i andre butikker, men uden for værtbutikkens kasselinje, eller tæt ved indgangen. Enhederne skal drives under apotekerens juridiske, økonomiske og faglige ansvar. Der må således ikke ske sammenblanding med værtsbutikkens økonomi og personale mv. Sundhedsstyrelsen kan også opslå 1-2 bevillinger til rene internetapoteker, som ikke også må drive fysisk apotek.

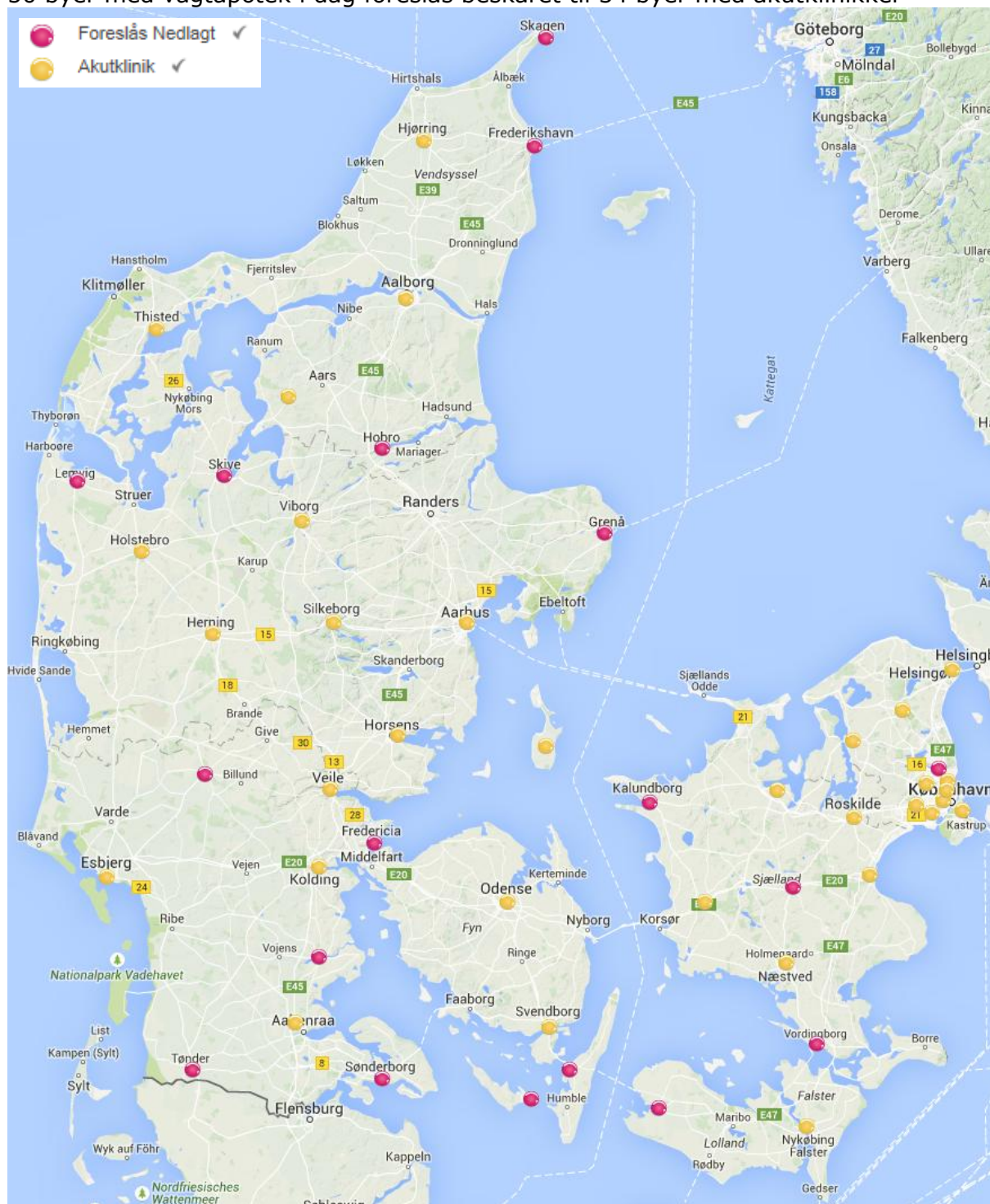
Loven begrænser også apotekernes varesortiment. En negativliste fastsætter varer, der ikke må sælges på apotek, som fx køkkenudstyr, tøj, sko, tasker, legetøj, bøger, slik, krydderier, neglelak, mascara og parfume. Derimod kan medicinsk udstyr, kosttilskud og hygiejne- og plejeprodukter (hudpleje mv.) fortsat forhandles på apotek.

Der skal fortsat være 1 farmaceut til stede på et apotek/en supplerende enhed, men der behøver ikke være farmaceut på en filial. Der skal dog være mindst 1 farmaceut til stede (et sted) i åbningstiden pr. 3 apoteker/filialer.

Endelig bortfalder adgangen til statsgaranti for lån til apotekere til overtagelse af en apoteksbevilling mv. 1. juli 2015, selv om garantien kun har været udløst 2 gange på 30 år. En oversigt over indholdet i apoteksreguleringen ses i tabellen på sidste side.

18 byer uden akutklinik risikerer at miste deres nuværende vagtapotek

50 byer med vagtapotek i dag foreslås beskåret til 34 byer med akutklinikker

Kilde: Lov nr. 580 af 4. maj 2015 og Danmarks Apotekerforening.

18 byer hvor vagtapoteket trues, da byen ikke har en akutklinik:

Fredericia
Frederikshavn
Grenaa
Grindsted
Haderslev
Hobro
Kalundborg
Lyngby
Lemvig

Marstal
Nakskov
Ringsted
Rudkøbing
Skagen
Skive
Sønderborg
Tønder
Vordingborg

Visse steder risikerer vagtapoteket derudover at flytte by, hvis det skal ligge tæt på akutklinikken.

Fakta: Hovedindholdet i den vedtagne apotekerlov (lov nr. 580 af 4. maj 2015)

Faglighed	Farmaceutejerskab bevares	Det er fortsat kun farmaceuter, der må eje et apotek.
	Bevillingssystem bevares	Sundhedsstyrelsen bestemmer fortsat, hvor og hvor mange apoteker, der skal være i Danmark og giver den bedst egnede farmaceut bevilling til at drive apotek.
	Medicinsamtale til nye kronikere indføres fra 2016	Apotekerne skal fra 1/1 2016 tilbyde nye kronikere en medicinsamtale, som er ordineret af lægen eller visiteret af apoteket. Apotekssektoren får ikke tilført penge til ydelsen.
	Nye sundhedsydelse på vej	Forsøg med medicingennemgang på apotek. Det vurderes om apoteker i visse situationer kan udlevere medicinen uden recept.
	Sortiment begrænses 1/7 2015	En negativliste fastsætter varer, der efter en overgangsfase ikke må sælges på apotek – fx køkkenudstyr, tøj, sko, tasker, legetøj, bøger, slik, krydderier, neglelak, mascara og parfume.
	Bemandingskrav ændres 1/7 2015	Der skal fortsat være 1 farmaceut til stede på et apotek/supplerende enhed. Der skal være mindst 1 farmaceut til stede i hele åbningstiden pr. 3 apoteker/filialer. Apotekeren skal føre tilsyn med filialer 4 gange årligt.
Tilgængelighed	Udligningsordning bevares – men beskæres fra 2016	Store apoteker skal stadig betale tilskud til små landapoteker. Men beløbsgrænsen nedsættes, så flere apoteker skal betale (større) afgifter og så færre apoteker får (mindre) tilskud. Besparelsen på udligningstilskuddet nedsætter apoteksavancen.
	Friere etablering, flytning og nedlæggelse fra 1/7 2015	Apotekere kan frit etablere op til 7 filialer og et ubegrænset antal apoteksudsalg inden for 75 km i fugleflugt fra apoteket. En apoteker kan i alt eje 8 receptekspederende enheder. Apoteket kan frit flyttes inden for postdistriktet. Filialer og apoteksudsalg kan frit nedlægges, medmindre Sundhedsstyrelsen påbyder opretholdelse. Håndkøbsudsalg og medicinudleveringssteder kan fortsat frit oprettes/nedlægges landet over.
	Shop-i-shop-apoteker muliggøres 1/7 2015	Apoteker og apoteksfilialer kan fremover etableres i afgrænsede lokaliteter i andre butikker – shop-i-shop. De skal ligge uden for værtbutikkens kasselinje, hvis en sådan findes, ellers tæt ved indgangen. Alle apoteksenheder – også shop-i-shop – skal drives under apotekerens juridiske, økonomiske og faglige ansvar – uden sammenblanding med butikken.
	Rene internetapoteker gøres muligt	Der kan opslås 1-2 rene internetbevillinger, som ikke må drives af apoteker, der også driver fysisk apotek.
Økonomi	Ens priser i hele landet bevares	Alle apoteker skal fortsat tage den samme pris for apoteksforbeholdte lægemidler i hele landet. Priserne fastlægges fortsat i konkurrence mellem leverandørerne ved 14-dages licitationer og med en fast, lav og reguleret apoteksavance.
	Tilskud til filialer og supplerende enheder aftrappes fra 2017	De hidtidige tilskud til filialer og supplerende enheder (½ mio. kr.) og apoteksudsalg (73.000 kr.) – som betales via en afgift på alle apoteker – aftrappes fra 2017 til 2022. Filialer med over 10 km (køreafstand) til et andet apotek - og apoteksudsalg med over 5 km til et apotek – vil fortsat kunne få tilskud til påbudt opretholdelse. Sparede tilskud nedsætter apoteksavancen.
	Vagtordningen beskæres fra 2017	Fra 2017 skæres antallet af byer med vagtapotek ned fra 50 til 34 (jf. 34 akutklinikker). Alle skal mindst have åbent fra kl. 6 til 24 og have en farmaceut til stede i hele vagtåbningstiden. Døgnvagt – der i dag findes på 11 apoteker – afskaffes. Vagtlæger kan ordinere udbringning af medicin kl. 6-24. Apoteker kan påbydes vagttjeneste. Sparede tilskud nedsætter apoteksavancen.
	Statsgaranti for nye lån bortfalder 1/7 2015	Adgangen til statsgaranti for apotekere til overtagelse af en apoteksbevilling og til flytning mv. bortfalder 1. juli 2015. Garantien er kun udløst 2 gange på 30 år.
	Avancen beskæres	Bruttoavancerammen nedsættes i 2016-2022 med 58 mio. kr. Avancereduktionen sænker priser og offentlige medicinudgifter.

Kilde: Lov nr. 580 af 4. maj 2015, Sundhedsudvalgets betænkning og lovforslaget L35 (2014/15), jf. ft.dk.